

Hans Bankl, Bolni Habsburžani. Bolezni in počutje vladarske rodbine, Ljubljana : Znanstveno društvo za zgodovino zdravstvene kulture Slovenije, 2004, 185 strani. Prevod: Jakobina Slapar, Marjeta Kočevar; spremne študije: Zvonka Zupanič Slavec (urednica), Marjan M. Klemenčič, Igor Grdina.

Pri Inštitutu za zgodovino medicine Medicinske fakultete Univerze v Ljubljani, Znanstvenem društvu za zgodovino zdravstvene kulture Slovenije so pripravili za izdajo knjigo Hansa Bankla *Die Kranken Habsburger. Befinde und Befindlichkeiten einer Herrscherdynastie* v prevodu Jakobine Slapar in Marjete Kočevar z naslovom *Bolni Habsburžani: bolezni in počutje vladarske rodbine*.

Za objavo knjige so se pri Znanstvenem društvu za zgodovino zdravstvene kulture Slovenije odločili zato, da bi slovenskemu bralstvu približali zasebnost vladarske družine, s katero je bila dolga stoletja povezana tudi slovenska zgodovina. V predgovoru h knjigi, ki obsega 185 strani, Zvonka Zupanič Slavec kot urednica opozarja, da smo s tem prevodom dobili prvo knjigo o patologiji evropskega plemstva v slovenskem jeziku. Knjiga je zaradi duhovitega in poljudnega pisanja berljiva in kot taka dostopna široki paleti bralcev – zahtevnih in manj zahtevnih.

Avtor knjige je avstrijski patolog, ki je izdal več kot 160 znanstvenih publikacij, zaslovel pa s poljudnimi uspešnicami o patologiji v zgodovini. Za pisanje le-teh je Bankl pregledal več kot 200 bolniških kartotek in obdukcijских poročil pomembnih osebnosti. Poleg omenjene knjige, prevedene v slovenščino, so v nemsčini izšle *V hrbtu tiči nož*, *Bolezni Ludwiga van Beethovna*, *Mozartove relikvije*, *Mnogo poti vodi v večnost*, *Usoda in konec nenavadnih ljudi*, *Patolog ve vse*, vendar prepozno.

V knjigi z dvanajstimi poglavji je predstavljeno življenje Habsburžanov iz drugega zornega kota, kot smo bili vajeni doslej. Poleg skopih političnih podatkov obravnava predvsem bolezenske težave, ki so bile pri večjem delu vladarske družine posledica poročnih zvez med sorodniki. Avtor, po poklicu zdravnik patolog, nam z opisovanjem bolezni, ki so pestile dinastijo, in vpletanjem zanimivih anekdot o posameznih predstavnikih avstrijske vladarske rodbine osvetli tudi del takratnega političnega dogajanja.

Samemu prevodu knjige so se v uredništvu odločili dodati še tri *spremnne študije uveljavljenih strokovnjakov*: *zgodovinarke medicine doc. dr. Zvonke Zupanič Slavec, slovenista in zgodovinarja prof. dr. Igorja Grdine ter geografa in zgodovinarja prof. dr. Marijana M. Klemenčiča. Tako je prevod dobil aktualizirano medicinsko, politično-zgodovinsko in geografsko-zgodovinsko ozadje. Zal prispevkom manjka znanstveni aparat, pogrešamo pa ga tudi pri prevedeni knjigi, saj najdemo navedeno le uporabljeno literaturo. Delo tako ostaja z mnogimi zanimivimi podatki in razpredelnicami prijetno berljiva in zanimiva zgodovinsko-medicinska uspešnica. Knjiga je zanimiva in sočna družinska kronika Habsburžanov, ki na mnogih*

mestih zelo spominja na knjigo Dorothy Gies Mcguigan *The Habsburgs – The Personal Lives of a Royal Family* (v slovenskem prevodu Habsburžani privatno).

Aleksandra Serše

Šolska kronika, Zbornik za zgodovino šolstva in vzgoje, Glasilo Slovenskega šolskega muzeja, Ljubljana, leto 2003, letnik 12 – XXXVI, številka 1, 174 strani, in številka 2, 225 strani.

Slovenski šolski muzej je podobno kot lani tudi letos izdal dve številki glasila *Šolska kronika*, in sicer je prva splošna, druga pa tematska, namenjena razpravam ob razstavi z naslovom *Stara šola novo tepe*.

Po uvodnih besedah urednice Marjetke Balkovec Debevec sledi niz treh *člankov in razprav*. Dr. Edvard Protner predstavlja doslej nepoznano delo slovenske povojne pedagoške misli dr. Ivana Ahčina z naslovom *Pedagogika*, ki odseva pedagoško politično skrajno desno usmerjenost, saj je pripadal taboru t.i. bojevitega katolicizma. Tudi Ernesta Drole obravnava manj poznano temo. Seznanja nas z italijansko stavbno dediščino šol iz obdobja med obema vojnama na območju devetnajstih občin, ki jih pokriva organizacijska enota Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije v Novi Gorici. Dr. Božo Otorepec predstavlja kamniškega šolmoštra Ulrika in njegov zanimivi pečat iz leta 1297, na katerem je upodobljen sedeč s knjigo v rokah. Take upodobitve so pri nas velika redkost.

V rubriki *Prispevki in gradivo* sta dva prispevka. Veronika Bartolj predstavlja prizadevanja učitelja fizike Franca Hauptmanna s konca 19. stoletja, da bi v šolah spremenili način faktografskega poučevanja in otroke naučili logičnega razmišljanja in sklepanja. Ob 110. obletnici smrti jezikoslovca in literarnega zgodovinarja Josipa Marna je Tatjana Hojan pripravila pregled njegovega sodelovanja z razpravami in drugimi prispevki, objavljenimi v glasilu *Učiteljski tovariš*.

Za vsebinski sklop *Jubileji* pripravlja Slavica Pavlič vsako leto predstavitev tistih šolskih ustanov, ki proslavljajo visoke in okrogle obletnice ustanovitve. Tokrat jih je kar 38 z vseh koncev Slovenije. Redkejši so v *Šolski kroniki* zapisi ob jubilejih učiteljev. Marjetka Balkovec Debevec pa je tokrat prispevek posvetila upokojeni učiteljici Vidi Uršič, ki je v letu 2003 ućakala kar stoti rojstni dan.

Redna rubrika v zborniku je tudi *Iz muzejskega dela*, kjer vsakokrat lahko beremo o vsem, kar so maloštevilni, a prizadevni zaposleni v Slovenskem šolskem muzeju v obravnavanem letu postorili. Vedno znova smo lahko prijetno presenećeni in začudeni nad njihovim neutrudnim elanom in zamislimi. O tem nam sporoča direktor, mag. Branko Šuštar. V tej rubriki je